

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodził we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Ekspedycyi Gazeł Petersburskiego Pocztamtu, lub do księgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego Węckiego i w Biurze informacyjnym; w Wilnie w księgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena Roczna: w Rosyi z pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. Półroczna, 25 r. ass. Bez pocztu, dla odbierających w księgarni Gräfe: Roczna, 45 rub. ass. Półroczna, 25 rub. ass. Dla Królestwa Polskiego: Roczna, 53 r. ass. Półroczna, 29 rub. ass.

WTÓREK, 22 Października.
3 Listopada.

Tygodnik Petersburski będzie wychodził w roku przyszłym, 1841, bez żadnej zmiany w dotychczasowym układzie i cenie. Życzący nań prenumerować, proszeni są o wczesne zgłoszenie się.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, 21 Października.
2 Listopada.

— Przez rozkaz dzienny CÉSARSKI z d. 12 b. m. zostają mianowani: Naczelnik 2 dywizyi grenadyerów Jenerał-porucznik baron Rozeń 2 członkiem Audytoryatu jenerałnego Ministerstwa Wojny, z pozostaniem w wojsku—Naczelnik 11 dyw. pieszej Jen.-porucznik Szulgin 1 Naczelnikiem 2 dywizyi grenadyerów.

— Przez rozkaz dzienny CÉSARSKI z dnia 14 b. m. otrzymują dymisy, liczący się w wojsku Pułkownicy: Taniowski z rangą Jenerał-majora i hrabia Tysszkiewicz, obaj z mundurem i pensją: pierwszy dwóch trzecich, a ostatni trzeciej części gaży.

— Przez Ukaz CÉSARSKI do Rady Państwa Sekretarz Państwa baron Korf, za powrotem z urlopu obejmuje swój urząd na nowo.

— P. Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego oznajmił P. Zarządzającemu Ministerstwem Sprawiedliwości z d. 10 (22) Września, że N. CÉSARZ Jmć w nagrodę poświadczoną przez P. Namiestnika Królestwa gorliwością odznaczonej służby następnych urzędników, raczył ich podnieść do rang: Assesora Kollegialnego, Radcę honorowego, starszego pomocnika Naczelnika oddziału przybocznej Kancellaryi Namiestnika Freyberga, Sekretarza Kollegialnego, urzędnika tejże kancellaryi sekretarza gub. Bibikow — Rejestratora Kollegialnego, urzędników

Kancelaryi Dyrektora Głównego Prezydującego w Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych Przyłuskiego i Dobrzańskiego, podsekretarza Warszawskiej Policji Blumenfeldta, tłumacza Rządu gub. Krakowskiego Meyera, urzędnika Kancelaryi Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych Liwiusa, zaś Sekretarza kancelaryi Głównego Dyrektora Spraw wewnętrznych Samochwałow przemianować Radcą honorowym.

— Przez Ukaz CÉSARSKI do Kapituły orderów z d. 27 Września, zaliczony został do orderu św. Włodzimierza 4 klasy Prałat Katedry Mińskiej, asessor R.-Katolickiego Duchownego kolegium Moszczyński, na szczególne polecenie Komitetu PP. Ministrów, w nagrodę gorliwej służby i odznaczających się prac.

— Następują imiona osób, którym, na przedstawienie P. Ministra Oświecenia i zdanie Komitetu PP. Ministrów, za odznaczoną gorliwością służbę, N. CÉSARZ Jmć raczył rozkazać oświadczyć MONARSZE zadowolenie: Kurator honorowy gimnazjum Witebskiego i z tego urzędu liczący się w klasie V, Bykowski, Radcy Kollegialni: Professor Zwycz. Uniwersytetu św. Włodzimierza Maximowicz i Doktor instytutu szlacheckiego Wileńskiego, Med. i Chir. Doktor Wrublewski, Radzca Dworu, Naczelnik oddziału Departamentu Oświecenia publicznego i młodszy cenzor Komitetu Cenzury zagranicznej Duksza Dukszyński, liczący się w VII klasie Professor Zwycz. Uniwersytetu Św. Włodzimierza Hoffmann, Asses. Kol. etatowy dozorca szkoły powiatowej Wasilkowskiej Barmiški, Dozorca Mozyrskiej powiatowej szkoły dla szlachty Kozakin i liczący się w 8 klasie,

Dozorca honorowy szkół powiatowych Kijowsko-Podolskiej i Kijowsko-Pieczerskiej baron de *Chaudoir*.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) 2 Październ. Z ogłoszeniem że N. CESARZ zezwolił, aby uczniowie Szkół Handlowych Petersburskiej i Moskiewskiej, otrzymujący po ukończeniu nauk prawo do rangi 14ej klasy, przyjmowani byli, po dziesięcioletnim zajęciu się handlowymi interesami, wprost do Ministerstw i Głównych Zarządów, lecz tylko w wydziałach rachunkowych, i z obowiązkiem nie przechodzenia do innej służby, aż po sześciu latach.

2) 7 tegoż m. Z ogłoszeniem woli N. CESARZA aby prawidło o pieniądzu na drogę dla dawnych Wice-gubernatorów, postanowione w § 242 Układu Praw o służbie cywilnej, rozciągano się i do terazniejszych Wice-gubernatorów, czyli starszych Radców w Rządach gubernialnych.

3) 9 tegoż m. Z ogłoszeniem następnego Ukazu N. CESARZA danego Rządzącemu Senatowi dnia 6 Września b. r. „W Manifestie 1 Lipca 1839 r. o urządzeniu systemu pieniężnego w Cesarstwie zapowiedziane było bicie miedzianej monety na srebro. Podług tej zasady, na przełożenie Ministra Skarbu przez Nas approbowane, postanowiono: z puda miedzi bić nowej monety 16 rubli srebrem i wypuścić ją w pięciokrotnym kształcie: 3 kop., 2 kop., 1 kopiejka 1/2 kopiejki i 1/4 kopiejki, zgodnie z potwierdzonemi przez Nas, i tu dołączającemi się rysunkami.

„Po przygotowaniu teraz w znacznej ilości nowej miedzianej monety, Rozkazujemy: 1) Puścić tę monetę w obieg, ale tak, aby, do rozejścia się jej w Państwie w dostatecznej dla zaspokojenia wszelkich potrzeb ilości, razem z nią krążyła i po wszystkich kassach tudzież we wszelkich wypłatach przyjmowana była także moneta dawnego sztepla 36 i 24 rublowej wartości, za cenę wskazaną w Manifestie 1 Lipca 1839 roku. 2) Cońnienie z obiegu miedzianej monety dawnych szteplów w miarę przygotowania i puszczenia nowej, polecić Ministerstwu Skarbu; o zupełnem zaś wstrzymaniu krążenia dawnej monety wydać w swoim czasie właściwe rozrządzenia. 3) wywozu za granicę nowej monety miedzianej bitej na srebro dozwolnić tak, jak dozwolony jest wywóz monety miedzianej 36 rublowego sztepla; lecz wywóz, tudzież przetwarzanie przez prywatne osoby w Cesarstwie miedzianej monety 24 rublowej wartości, poczytywać, jak było dotąd, za zabronione. Rządzący Senat wyda stosowne do tego rozrządzenie.”

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

SYRYA. *Dostrzegacz Austriacki* ogłasza następne nowiny z Konstantynopola, gdzie one odebrane zostały drogą nadzwyczajną:

Maronici powstają na wszystkich punktach wybrzeża Syryi od Kaifa do Tripoli i już 14,000 tysięcy tych po-

wstańców atakują egypcyan na różnych punktach. Dwa tysiące ich mężnie odparły atak osobiście kierowany przez Ibrahima-paszę, i zmusiły go do odwrotu ze stratą. Kaifa, którą egypcyanie opuścili, była zajęta czasowie i pięć dział tam znajdujących się zagwożdżono. 24 Września wódz turecki Selim-pasza na czele 1000 ludzi wojska tureckiego atakował przednie czaty egipskie złożone z 800 ludzi, których rozbił, wzięwszy 300 niewolnika. Ibrahim-pasza, który widział tę walkę, nie mógł przyjść na odsiecz swoim, będąc sam zewsząd otoczony zbuntowanemi goralami.

Tegoż dnia admirał Stopford postanowił wziąć Saidę. Utworzył oddział złożony z okrętu linjowego angielskiego, z fregaty austriackiej i z trzech statków parowych angielskich, na których było 700 Turków i 300 żołnierzy morskich angielskich. Ta wyprawa oddana została pod dowództwo Kommodora Napier, który, 26go, rzucił kotwicę przed Saidą i w imieniu Sultana wezwał komendanta do poddania się. Gdy ten odmówił, zaczęto żywą kanonadę i wysadzono 1000 ludzi, którzy, po krótkim oporze, wzięli miasto szturmem. Egypcyanie, których wódz, jak twierdzą, zginął, złożyli broń i 2000 żołnierzy poszło w niewolę do tureckiego obozu. Nadto, wielkie zapasy broni i potrzeb dostały się Turkom, którzy zajęli miasto, równie jak i mniejsze miasto Sour, opuszczone przez egypcyan.

Przez zajęcie Saidy wyprawa ma możność komunikowania się z górami Gerseih, uzbrojenia południowej strony Libanu i grozi Xięciu Druzów, Emirowi Beszyr.

Nigdzie egypcyanie niezdolali oprzeć się siłom Sultana i uzbrojonym goralom. Z 8000 ludzi zebranych przez Ibrahima pod Balbek, Zable i Deir-el-Kamar, z którymi podszedł był pod oboz turecki o 5 lieues, nie zostało mu nad 4000.

Metualisowie, plemię wojownicze, mieszkające między Balbek i Saidą, które się tego lata jeszcze buntowało przeciw Paszy Egiptu, zaczęło się łączyć z Maronitami. Wielka ich liczba przyszła po broń do obozu tureckiego. 27 Września 60 oficerów i podoficerów egipskich przeszło do Turków.

Wszystko to rzuciło postrach na wojsko egipskie, kiedy przeciwnie tureckie, czując codnia wzmagające się siły swoje, ożywione jest najlepszym duchem, a cała Syrya bardziej niż kiedy pała chęcią wybicia się z pod jarzma egipskiego.

Konstantynopol, 6 Październ. (przez statek parowy z Odessy.) Piszą z Alexandryi, 22 Września: „Statek parowy austriacki *«Marianne»* przybył tu z wiadomością o złożeniu Mehemeta-Ali, i o rozpoczęciu środków muśu przeciw niemu. To było oznajmione wszystkim poddanym mocarstw sprzymierzonych, w Alexandryi znajdującym się i nazajutrz, 22 t. m. konsulowie: austriacki, angielski, pruski i rosyjski opuścili miasto i zabrali się na statek *«Marianne»*. Poddani tych Mocarstw, pozostali w Egypcie, są oddani pod opiekę, jakoto: austriacy, pana Rosetti, konsula Toskańskiego; anglicy, P. Schütz, konsula hollenderskiego; rosyjanie i prusacy, P. Anastasi, konsula szwedzkiego. Po

odjeździe konsulów i skutkiem wiadomości o przybyciu wkrótce blokady tureckiej Mehemet-Ali dał rozkaz wszystkim okrętom trzymać się w gotowości do wyjścia pod żagle, pod wodzą Achmet-Fewzi-paszy. Na tę wiadomość trzy okręty liniowe angielskie i fregata austriacka, stojące przed Alexandryą, zdjęły się z kotwicy. Mehemet-Ali odebrał wiadomość o bombardowaniu Beyrutu i zajęciu Kaifa i Tripoli. Wielu europejczyków opuściło Alexandryę; twierdzą że Pasza dał rozkaz wszystkim oficerom floty tureckiej, od kapitana do lejtnanta, w liczbie 450, iżby się oddalili. Zdrowie paszy widzialnie jest dotknięte ostatnimi wypadkami i jest bardzo osłabiony—Nil tego roku wezbrał nadzwyczajnie i sprawił wielkie szkody. Prowincya Atfë zalana, zbiór bawełny zniszczony.

— Statek parowy „Ferdinand” przybył do Konstantynopola 3 b. m. potwierdza wszystkie powyższe wiadomości. Rzeczą jest pewną, że znaczna część wojska opuszcza Mehemeta Ali i przechodzi do Turków; z całej armii zostało tylko 8000 ludzi przy Ibrahimie-paszy, z którymi zamknął się w St. Jean d'Acre, kiedy Soliman pasza, któremu tylko 1800 ludzi zostało, blokowany jest w Beyrut. Te dwa jedynie punkta nadmorskie pozostały pod władzą egypcyjan, reszta wybrzeża, od St. Jean d'Acre do Latakia, uznała władzę Sultana. Potwierdza się i to, że Anglicy bombardują St. Jean d'Acre i że Mehemet Ali postanowił na pomoc tej twierdzy posłać swoją flotę od 18 okrętów liniowych i 8 fregat.

— Porta czyni nadzwyczajne usiłowania dla zapewnienia skuteczności wyprawy Syryjskiej. Liczba wojsk ma wynieść 40000 ludzi i połowa jest już jak słyhać wyprawiona.

London, 17 Października. Gazeta urzędowa ogłosiła mianowanie P. Jeremie kapitanem jenerałym i wielkorządzą w Sierra Leone.

— Po całym kraju zjawia się mnóstwo ochotników, zaciągających się do służby morskiej.

— Jenerał sir John Jones odebrał od wielkiego Mistrza artylleryi rozkaz udania się niezwłocznie do Gibraltaru dla opatrzenia stanu tej twierdzy.

— Podług jednego prywatnego listu z Kanton, Chińczycy chcą zabronić wszelkiego zagranicznego handlu i zamknąć zewsząd Państwo i zapewna zabronią też przygotowywania herbaty na wywóz z kraju.

— O'Connell odbył 4 b. m. wjazd tryumfalny do Cork gdzie był z zapalem przyjęty przez cechy miejskie. Potem przezydował na wielkiej uczcie i miał mowę w której oświadczył że nigdy nie odstąpi zamiaru zerwania unii.

— Podług ostatnich wiadomości z Kanady, unija prowincyj powszechnie dobrze tam została przyjęta. Wielkorządca Thomson był ciężko chory. Niesnaski wzajemne z powodu sporu o granice znacznie się ukajać zaczęły. Zniwo jest bardzo pomyślnie.

— Nowiny z Vera Cruz dochodzą do 28go a z Mexico do 17 Sierpnia. Wojna domowa ustała zupełnie—Dzienniki

z New York, po 30 Września, są prawie całkiem zapełnione szczegółami przygotowań do obioru Prezydenta.

Paryż, 16 Października. Donoszą że oboz od 15000 ludzi będzie urządzony pod Strasburgiem. Utworzenie takiego obozu pod Metz zostało odwołane.

— Listy z Tuluzy donoszą że marszałek Soult jest mocno chory skutkiem rany którą odniósł spadłszy z konia. Rana ta zrazu zagojona, teraz się otworzyła.

— Gazeta „Pilote du Calvados” donosząc o odjeździe wielu rodzin angielskich z tamiecznego kraju, dodała, że słyhać iż rodziny te opuściły Francję skutkiem odebranego od swego rządu ostrzeżenia. Teraz ta gazeta, na oświadczenie konsula angielskiego w Caen odwołuje tę wiadomość i twierdzi że Anglicy zamieszkali w tém mieście i okolicach nieodebrali żadnego podobnego ostrzeżenia, i że namiejsce tych które wyjechały inne rodziny osiadły w tym kraju.

— W drukarni Desessart w Paryżu, wyszedł niewydany dotąd romans Walter-Scotta, pod tyt. *Allan Cameron*.

— P. Arthur de Mortemart, syn jedyny xięcia de Mortemart, niegdyś posła do Rossyi, zabił się ostatnimi dniami wypadłszy z tilbury. Miał lat 28.

— Umarła marszałkowa Jourdan w 84 latach wieku.

Haga, 14 Października. Obrzęd składania hołdu nowemu Królowi odbędzie się w Amsterdamie 20 Listopada na publicznem posiedzeniu izb obu.

— 10 b. m. wyszedł pierwszy akt urzędowy Króla Wilhelma II. Stanowi on iż od tego dnia zaczyna się wykonanie nowego rozporządzenia prawa zasadniczego względem odpowiedzialności ministrów. Skutkiem tego żaden wyrok Królewski nie będzie mógł być wykonany, jeżeli nie jest kontrassygnowany przez właściwego ministra.

Drezno. Otwarty tu będzie 4 Listopada teatr francuzki przez przedsiębiorcę P. St. Aubin. Dotąd z całych Niemiec tylko w Wiedniu i Berlinie były teatra francuzkie.

Rzym, 5 Października. Wiadomości z Neapolu mówią o wstrząśnieniach ziemi, które dały się czuć kilkakrotnie od Kalabrii aż do granic Państwa Papieżkiego. Od kilku dni Wezuwusz mocno dymi i codzień spodziewają się wybuchnienia.

Livorno, 3 Października. Piszą z Malty że Anglicy kazali co najspieszniej naprawiać warownie na tej wyspie, w Gibraltarze, i Korfu. Dotąd wysłano już do Syrii przeszło 20,000 strzelb.

Ateny. Królestwo H. oboje wyjechałi ztąd 29 Września w podróż po wyspach Archipelagu.

NAJPOZNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Paryż, 19 Października. Podług gazet angielskich nasze gazety ogłosiły drugą notę Prezydenta Rady tyżącą się spraw Wschodu. Gdy charakter tego aktu jest przyjaźny pokojowi, papiery nieco się podniosły. — Sąd izby Parów uznał się właściwym na sprawę Darmesa—Mówią o rychłym wyjeździe infanta don Francisco a Paulo ztąd do Ma-

drytu—Spodziewają się wkrótce nowego mianowania parów; środek ten nie niema politycznego i stał się potrzebnym dla zapelnienia miejsc ubytych parów.

Haga, 19 Października. Król otworzył dziś osobiście zwyczajne posiedzenie Stanów.

HISZPANJA. Oto jest text depeszy telegraficznej odebranej z Barcelony przez Rząd francuzki i datowanej 16 b. m. o południu: «Manifestem 12 b. m. Królowa Regentka abdykowała. Ministerstwo, ogłaszając ten manifest dodaje, że będzie tymczasowie sprawowało regencyą, do czasu «zwołania kortezów.»

— W Paryżu rozeszła się wieść że Królowa Krystyna zamiast udać się do Francyi, odpłynęła na okręcie do Neapolu.—Po 11 Października Madryt był spokojny, ale żywa niechęć panowała powszechnie; samego Espartero zaczęto mieć w podejrzeniu. (*Journ. de S. P. G. P. Pisz. Półn.*)

ROZMAITOŚCI.

WSPOMNIENIA I SZKICE WILNA.

IV.

Muzyka.

Wilno, podobnie jak większa liczba naszych miast, szczególniej nastrojone jest do muzyki. Nie znajdziesz prawie ani jednego domu, gdzieby nie było fortepianu a przy nim pięknej wirtuozki lub wirtuoza. Zdziwiłyby się nasze prapradziady, u których klawicymbał należał do rzadkości, ujrawszy dziś nasze piękne rojale Wiedeńskie i Petersburskie, albo i nasze własne wileńskie—Hutoba, Skokowskiego, lub Piastunowicza;—a jeszcze bardziej zdziwić by się im przyszło gdyby usłyszeli jak ich piękne praprawnuczki z czuciem i zapalem wykonywają nówsze kompozycje.—W klasie nawet niższej, często bardzo posłyszysz, chociaż rozstrojony i rozeschły, chociaż brzęczący i piszczący—ale zawsze fortepian, przy którym jaki równie piszczący, cienki głoszek zaśpiewa ci: —*«Ach! jak kochać jest przyjemnie!..»*

Latem, gdy dzień pogodny,—pogodny zakończy wieczor, i zmrok szary okryje miasto,—kiedy szum i gwar miasta wy pomalu zaczyna konać, i na wpół skona nakoniec;—idź około dziesiątej przechadzać się po drzewnianych trotuarach *Zamkowej, Dominikańskiej, lub Wileńskiej* ulic,—tam za każdym krokiem będziesz się musiał zatrzymywać przed oknem, z którego z po za rzędu wazonów wybiega albo dźwięk fortepianu, albo cichy, melodyjny śpiew Litwinki... *«Wilja naszych strumieni rodzica.»*—a cisza i zmrok wieczoru, a tajemniczość nieznajomego głosu oczarują cię,—zadumasz się i pomyślisz że głos idzie z nieba.... A tam dalej obje ci się o uszy albo amatorski kwartet,—i walec Lannera lub Straussa rozbudzi cię z za-

dumania;—albo tęskne, minorowe melodje skrzypiec, lub klarinetu solo.... A dalej koczujący grajek rozleje w ci-szy wieczora smętne tony arji: *«Sama jestem—a w około.»* albo tak ulubione *«Pamiętasz, — mówił rotmistrz do żołnierza...»*

Lud nasz prosty lubi mocno muzykę,—ciśnie się tłumnie gdzie tylko ją zasłyszysz; a szczególnie ród Izraela, który bieży gromadnie za kapellą wojskową, gdy ta w dni galowe przechodzi na plac parady. Albo kiedy w dni uroczyste taż kapella gra na placu miejskim przed ratuszem, lub pod Sw. Piotrem na Antokolu—tłum otacza ją dokoła, tak jakby zdala niemożna się nasycić muzyką.—W niedzielę i święta, po traktierniach rozsiansych po malowniczych Popławach, Markuciach, Hrybiskach, lub za Wilją w Zakrecie,—wszędzie ujrzysz tańczące grupy ludu, przy krzyczących dźwiękach wędrowniej orkiestry żydków, złożonej zwykle ze skrzypcy, bassetli, bębna z dzwonkami, i od przepychu jeszcze, z z powyszcerbianych zeli. Grają fałszywie, — ale za to grają wszystko co zechcesz: — walce, mazurki, marsze, polonezy, i nawet kadrylle!...

Przed kilku laty, kiedy pamiętny w dziejach teatru Wileńskiego W. Szmidkoff, sprowadził do Wilna niemiecką operę—i pierwszy prawie oznajomił naszą publiczność z operą na większy rozmiar — kiedy ze sceny nie schodziły tak upodobane *Fenella* i *Norma*—klasy niższe,—nie mówię już o wyższej, tłumnie zasiadały ławki paradyżu i bodaj czy nie ochotniej uczęszczały na operę niż na komedje i dramy. A muzyka tak przyłgnęła do serc słuchaczy — że często potem można było słyszeć — jak młode dziewczęta idąc z dzbankiem po wodę do S. Jana nuciły niezbyt czysto, ale nuciły: — *«Czy widzisz na tej skale.»*

Że w wyższem towarzystwie kwitnie muzyka, niepotrzebujemy tu wspominać. Jak każde towarzystwo ukształcone lubi ono ją i ceni. Widzieliśmy z jakim zapalem cisnęła się publiczność nasza na koncerta Lipińskiego, i z jakim zapalem i prawdziwym żnawstwem osypywała go oklaskami. I w ogólności, żaden z występujących w Wilnie z koncertem artystów—nie miał nigdy powodów skarżyć się na jej obojętność.

Muzyk grających po publicznych miejscach i ogrodach—bardzo mało. Niekiedy wojskowa kapella, przynęca przechadzających się do Sapieżyńskiego ogrodu na Antokol. Dwa lata temu, można było przyjemne przepędzać wieczory w ogrodzie Gorskich za Ostrą-bramą gdzie orkiestra wędrownych Czéchów, lub później orkiestra niemiecka, sprowadzona dla teatru przez P. Szmidkoff'a — exekwowała pomniejszych sztuki, walce szczególniej z Lannera i Straussa. Dziś tylko, w ogrodzie Malinowskiego na Pohulance, dwie młode *arfarki*, wyśpiewują przy arfach *styrijskiego* walca —a i tak publiczność zbiera tam się więcej jak zwyczajnie.

(Dok. nast.)